

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XVIII. De nomine Canonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT XVIII.

De nomine Canonis.

Nunc ad sacrum Canonem à moribus impiorum Lutheranorum defendendum aggredimur: quem quidem vt summa veneratione semper Catholici retinuerunt, ita incredibili furore hæretici huius temporis lacerant.

Lutherus in libro de abroganda Missa, vt se ex malitia, non ex ignorantia peccare ostenderet, ita loquitur: *Et quanquam habeam, quod pro sano sensu Canonis dicere possim, vt alias festi, tamen nunc non dignabor eum tali honore.* & ibidem multa scommata, & iocos planè impios, & blasphemos iacit in sacrum illud mysterium. Sed longè adhuc furiosius agit in libro de abominatione Canonis, vbi ita rem amplificat, vt velit homines audito nomine Canonis signare se cruce, & fugere, ac si illis Diabolus occurrisset.

Martinus Kemnitius in 2. p. Examinis, pag. 825. & sequentibus, de Canone disputat, ac quatuor sunt, quæ præcipuè reprehendit. **PRIMO**, quod ritum illum celebrandæ Missæ Canonem esse velimus, id est, regulam fixam, & stabilem: vellet enim ipse, liberum esse debere vti his, aut illis precibus. **SECUNDO**, quod auctorem Canonis Tridentinum Concilium faciat partim Christum, partim Apostolos, partim antiquos Romanos Pontifices: ipse autè probat auctorem fuisse quendam Scholasticum, teste S. Gregorio. **TERTIO**, quod antiquum esse affirmemus: *Fumi, inquit, & nuga sunt, quod de antiquitate Canonis fabulantur.* **QUARTO**, quod nullum errorem in toto Canone inueniri pronunciemus: enumerat autem ipse errores septendecim.

Scripsit etiam multa contra Canonem Missæ Georgius Maior, Zvinglius, Illyricus, & alij. Nos igitur **PRIMO**, de nomine Canonis. **TVM** de auctore. **DEINDE**, de antiquitate. **POSTREMO**, de veritate eiusdem, & singularum eius partiù differemus.

Quod ad **PRIMUM** attinet, exstat hoc nomen in hac significatione apud S. GREGORIVM, lib. 7. epist. 63. vbi rationem reddit, cur post Canonem recitari voluerit orationem Dominicam. Apud AMBROSIVM, seu quicumque fuit auctor, in commentar. cap. 2. epistolæ prioris ad Timotheum, vocatur regula Ecclesiastica, qua omnes Sacerdotes vtuntur. Apud

Ffff 2

OPTA

OPRATVM Mileuitanum Ambrosij æqualem lib. 2. con-
 Parmenianum, vocatur Legitimū: *Nam quis dubitat, an
 vos illud legitimum in Sacramentorum mysterio prater
 posse? Offerre vos Deo dicitis pro Ecclesia, qua vna est.*
 Legitimū vocat statum, & certum ordinem precum, quibus
 in consecranda Eucharistia utimur, in cuius ordinis
 tio offerre nos dicimus pro Ecclesia. ISIDORVS, lib. 1. de
 ciis diuinis, cap. 15. vocat Ordinem precum, quo oblatio
 sacrificia consecrantur. VVALFRIDVS, cap. 22. vocat
 Actionem, tum Canonem, quibus duabus vocibus omnes
 posteriores utuntur: dicitur autem Actio illa pars Missæ,
 in ea celebratur actio sacrificij, cetera enim verba sunt præ
 quam actiones. Porro hæc nomina, Canon, Regula, Legi-
 mum, Ordo, satis apertè indicant, apud veteres ordinem
 lebrandi non fuisse arbitrarium, vt Kemnitiuss velle, sed
 Ecclesia ita præscriptum, vt qui secus facerent, plane præ-
 ricari legem iudicarentur.

Sed obiicit Kemnitiuss, pag. 835. duo argumenta. Vt
 Concilio Africano, can. 70. & Mileuitano, can. 12. vbi præ-
 bitur, vt in Missa non dicantur preces, nisi quæ prius sunt
 prudentioribus viris collatæ, aut à Synodo approbatæ,
 fortè aliquid contra fidem contineant: hinc enim
 non fuisse antiquo tempore præscriptum certum
 orationum, qui omnes obligaret, sed permissum
 quisque componeret preces, modò ex analogâ essent.
 ALTBERVVM argumentum sumit ex diuersitate Liturgiæ
 Basilij, Chrysofomi, Ambrosij, Gregorij, Isidori.

SEd hæc argumenta nihil concludunt. Nam imprimis
 nones Conciliorum citatorum non loquuntur de Canone
 Missæ, sed de Collectis, quæ semper fuerunt multiplices,
 riæ. De Canone enim Missæ iam audiuius Opratum Episcopi
 pum Mileuitanum dicentem, legitimum esse, & præscriptum
 non posse.

Neq; negamus verba Canonis diuersa fuisse, & etiam
 die esse apud Græcos, & apud quasdam Latinorum Eccle-
 siarum; cogit Romana Ecclesia, vt Kemnitiuss mentitur, pag.
 vt omnes Canonem Missæ Romanæ tanquam necessarium
 omninò ad Eucharistiam consecrandâ seruent: nam & in
 Vrbe Roma, & alibi per Italiam, videmus Romano Pontifici
 consentiente, à Græcis retineri Liturgiam Basilij, & Chryso-
 somi.

fioni, & Mediolani, Ambrosianam, & Toleti in Hispania, quam dicunt, Morarabam. Sed quod asserimus, est, ordinem sacrificij celebrandi rectissimè Canonem nominari, quod debeat esse certus, & ab iis præscriptus, qui legitimè in Ecclesia præfident, non autem in arbitrio cuiusvis positus. Quocirca meritò reprehendimus Lutherum, & Calvinū, & similes, qui propria auctoritate, cum reuera privati homines essent, ausi sunt mutare ordinem à summis Pontificibus institutum, & in Ecclesiis Germaniæ, & Galliæ ab annis, vt minimum DCCC. conferuatum.

CAPVT XIX.

De auctore Canonis.

AM verò, quod attinet ad auctorem, non est vnus auctoris totus Canon Missæ Romanæ, sed vt Concilium Tridentinum rectè docet, sess. 22. cap. 4. partim constat verbis Domini, partim Apostolica traditione, partim sanctorum Pontificum institutione.

Primus quidem, qui formam aliquam sacrificij celebrandi, adiunctis nimirū ad verba Domini certis precibus, & ritibus, Romanæ Ecclesiæ dedit, S. Petrus fuit, vt Isidorus testatur, lib. 1. de officiis, cap. 15. sed postea tamen diuersi Pontifices preces diuersas addiderunt, vsq; ad Gregorium I. qui fuit vltimus eorum, qui ad Canonem aliquid adiunxerunt, vt ex VValfrido colligi potest, lib. de obseruationibus Ecclesiasticis, cap. 22.

Vbi illud etiam est **OBSERVANDVM**, quod licet quædam Liturgia dicatur Basilij, alia Chrysofomi, alia Ambrosij, alia Gelasij, seu Gregorij, nostra videlicet Romana, alia Isidori: non tamē isti auctores Liturgiam de integro composuerunt, sed solum eam, quæ suo tempore erat in vlu, ad meliorem formam redegerunt, vel detrahendo, si quid irrepsit minus conueniens, vel addendo aliquid pro temporum varietate, vel denique ob tædium vitandum aliquid inde subtrahendo, sic tamen, vt substantiales partes Liturgiæ ab Apostolis institutæ, integræ permanerent. Nam S. Gregorius Gelasianum codicem coarctauit, vt scribit Ioannes Diaconus, lib. 2. vitæ Gregorij, cap. 17. & ipse epist. 73. lib. 7. asserit, se restituisse in Missa antiquas consuetudines, & sustulisse quædam, quæ postea irrepsérant: itaq; fuit auctor non institutionis, sed reformationis Liturgiæ. Gregorius item VII. iterum emendauit officium